KESKI-SUOMEN LIITTO

Uudistuvan kasvun Keski-Suomi

Selviytymissuunnitelma koronakriisistä toipumiseksi

#keskisuomi
#yhdessä

30.9.2020

KESKI-SUOMEN LIITTO

Taudin ja talouden kohtalonyhteys

- Keski-Suomen kolme ensimmäistä koronatartuntaa diagnosoitiin 9.3.2020. Sairastuneiden määrä säilyi maakunnassa maltillisena koko kevään ajan. Kesän suvantovaiheen jälkeen Keski-Suomen tautitilanne on kuitenkin osoittanut huolestuttavia merkkejä. Tällä hetkellä taudin ilmaantuvuus on maakuntien pahin.
- Poikkeusolojen päättymisen jälkeen paljon vastuuta on siirtynyt valtiolta kunnille ja työnantajille. Ihmiset elävät arkeaan alati päivittyvien suositusten ja ohjeiden sekä tartuntaryppäiden keskellä. Suomalaisten todellinen kriisinkestävyys testataan loppuvuoden ja talven aikana.
- Koronapandemia muuttaa aluekehittämisen toimintaympäristöä nopeasti. Monet jo esillä olleet ilmiöt vahvistuvat kuten digitalisaatio, kuluttamisen muutos ja geopoliittisten epävarmuuksien lisääntyminen. Vaikutukset aluekehittämisen teemoihin ovat merkittävät:
  - Kestävyyden merkitys kaikessa päätöksenteossa kasvaa.
  - Kuluttajien luottamus tulevaisuuteen heikkenee. Tartunnan pelko vaimentaa kulutuskysyntää pitkään.
  - Julkisen sektorin velkaantuminen ja kestävyysvaje johtaa lähivuosina leikkauksiin.
  - Etäratkaisut vakiintuvat ja niiden osuus työn tekemisessä, opiskelussa ja terveydenhuollossa kasvaa kriisin jälkeenkin. Yksilöt ja yhteiskunta ovat ottaneet merkittävän digiloikan, mutta epävarmaa on, kuinka pysyväksi muutos jää.
  - Alueiden välinen polarisaatio kiihtyy.
- Jo viime vuoden lopulla hiipumisen merkkejä osoittanut talouskasvu kääntyi keväällä nopeaan laskuun. Pitkäaikaiset vaikutukset yhteiskuntaan ja talouteen ovat kuitenkin edelleen epävarmat niin Suomessa kuin ympäri maailmaa.
- Kevään rajoittamistoimenpiteet osuivat mm. matkailuun, tapahtuma- ja kulttuuripalveluihin, erikoiskauppaan ja henkilökuljetuksiin. Rajoitteet aiheuttivat palveluiden ja työn nopean digitalisoitumisen – yhtäkkiä sijainnilla ei ollutkaan niin suurta merkitystä.
- Keski-Suomen kokemusten valossa digialan yritykset, uusiutumisestaan huolehtineet metsäteollisuuden ja teknologiateollisuuden yritykset sekä energia-ala näyttävät selviävän vähimmin vaurioin. Useilla toimialoilla on yrityksiä, jotka ovat kyenneet lisäämään liikevaihtoaan ja kannattavuuttaan kriisin keskelläkin.
- Vientiteollisuuden ja rakentamisen vaikeudet ovat odotettavissa hieman myöhemmin. Esimerkiksi teknologiateollisuus on kertonut merkittävästä tilauskannan laskusta. Huolta lisää se, että kesän aikana tautitilanne kääntyi huonompaan suuntaan useissa Suomen vientimaissa.
- Koronakriisin vauhdittama paperin kysynnän lasku Euroopan markkinoilla ja metsäteollisuuden murros konkretisoituivat Keski-Suomessa dramaattisella tavalla UPM-Kymmene Oyj:n ilmoituksissa sulkea Säynätsalon vaneritehdas ja Jämsän Kaipolan paperitehdas.

Uudistuvan kasvun Keski-Suomi

Selviytymissuunnitelman sisältö

1. Työn tarkoitus ja tavoitteet
2. Koronakriisin vaikutukset Keski-Suomeen
3. Toimenpiteet elinvoiman palauttamiseksi
4. Rahoitus
5. Työskentely

1. Työn tarkoitus ja tavoitteet

KESKI-SUOMEN LIITTO

Miten Keski-Suomen elinvoima palautetaan mahdollisimman nopeasti?

- Keski-Suomen Yrittäjät, MTK Keski-Suomi ja Keski-Suomen kauppakamari tekivät 22.4.2020 aloitteen Keski-Suomen maakuntahallitukselle maakunnallisen selviytymissuunnitelman tekemiseksi
- Suunnitelma kokoaa keinot, joilla Keski-Suomen elinvoima palautetaan mahdollisimman nopeasti koronakriisin jälkeen
- Suunnitelmassa ei tarkastella tautitilannetta eikä sen vaikutuksia sote-palveluihin ja varautumiseen
- Suunnitelman työstäminen jatkuu työ- ja elinkeinoministeriölle 30.9.2020 toimitettavan vaiheen jälkeen. Vuorossa on työnjaosta sopiminen, toimenpiteiden projektointi ja käynnistäminen sekä valmistautuminen EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen suunnitteluun.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Työn tarkoitus ja tavoitteet

Tarkoitus

Miten Keski-Suomen elinvoima palautetaan mahdollisimman nopeasti?

Työskentelyn tavoitteet

1. Yhteinen tilannekuva
   - keväällä ja syksyllä 2020, vuonna 2021
2. Yhteinen tahtotila
   - nousu osittain menossa, osittain tulossa olevasta talouskriisistä
3. Yhteinen inspiraatio
   - tekeminen ja tulokset näkyviksi

Määrälliset tavoitteet

- asetetaan maakuntaohjelmassa 2022 – 2025
- suunnitelman onnistumista arvioidaan seuraavilla mittareilla:
  - BKT
  - yritysten liikevaihto
  - vientitulot
  - työpaikkojen ja yritysten määrä
  - työllisyysaste
  - työttömyysaste
  - yksityiset ja julkiset TKI-menot
  - yksityiset investoinnit
  - maakunnan osuus (valtion) elvytyspaketista
  - asukkaiden hyvinvointi

2. Koronakriisin vaikutukset Keski-Suomeen

Talouden V, U, W vai K niin kuin korona

- Ekonomistit arvioivat huhti-toukokuussa, että V-kirjaimen muotoinen talouden nopea elpyminen ei ole Suomessa enää mahdollista. Todennäköisempää on hitaampi U-muotoinen elpyminen tai finanssikriisistä tuttu W-muotoinen kaksoisnotkahdus.
- Kevään ja kesän aikana talouden toipumisessa alkoi näkyä kahtiajakoa - piirteitä **K-kirjaimesta**
  - jo aiemminkin hyvin pärjänneet yritykset ja korkeasti koulutetut työntekijäryhmät näyttävät selviävän kriisistä hyvin
  - heikommin jo ennen kriisiäkin pärjänneet ovat kärsineet eniten, esim. etäkoulujakso oppimisvaikeuksien kanssa painiville lapsille ja nuorille
  - suuria eroja on niin saman toimialan yritysten välillä kuin vaikkapa lapsiperheiden kesken
- K-kirjain kuvaa ytimekkäästi myös yritysten kohtalonkysymystä pandemian taltuttamisesta johtuvassa talouskriisissä: **kasvu vai konkurssi?**
- Myös Keski-Suomessa yritysten ja kotitalouksien kokemukset ja tulevaisuuden näkymät jakautuvat
- Suuri osa lomautetuista on ollut vähemmän koulutusta vaativista palvelualan tehtävistä, esim. ravintolahenkilökunta ja myyjät. Tapahtuma- ja kulttuurialan freelancerit ja yrittäjät ovat suurissa vaikeuksissa.
- Hyväpalkkaisissa työtehtävissä lomautuksia tai työttömyyttä on vähemmän tai ei lainkaan.
- Keski-Suomelle merkittävänä riskinä on vientiteollisuuden vaikeudet. Vientiteollisuus työllistää suoraan ja välillisesti 20 000–25 000 henkilöä eli 20–25% Keski-Suomen kaikista työpaikoista. Vaikutukset laajenisivat myös korkeamman palkkatason työntekijöihin lomautusten ja irtisanomisten myötä.
- Kuntatalouden vaikeudet kriisissä tulevat sekä epidemian aiheuttamien sote-menojen kasvusta että verotulojen vähenemisestä. Sairastuneiden hoito on tähän mennessä edustanut pientä osaa talousvaikutuksista.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Yritysten ja toimialojen lähiajan näkymät

Voittajia ovat suuret teknologiayritykset, ruokakaupat ja rautakaupat

Kriisin häviäjiä ovat osa matkailualan ja palvelualan yrityksistä

Palvelualojen työpaikat elpyvät, kun kotimainen kulutuskysyntä kasvaa ja myönteinen näkymä talouteen palaa

- Matkailussa vaikeudet jatkuvat yritysasiakkaiden, tapahtumien ja kylpylöiden osalta. Useat pienet baarit ja ravintolat ovat heikossa tilanteessa. Lomautukset jatkuvat ja irtisanomiset ovat erittäin todennäköisiä. Osa majoitusliikkeistä, leirintäalueet ja lapsiperheiden matkailukohteet raportoivat hyvästä lomasesongista. Kansallispuistojen kävijämäärät ovat kasvaneet voimakkaasti.
- Rakentamisen tahti on hiipunut ja syksyn aloitukset ovat kysymysmerkki. Lomautusuhka saattaa koskea jopa 1000 - 2000 henkilöä Keski-Suomessa. Rakentamisen hiipuminen vaikuttaa suoraan rakennustuoteteollisuuden yrityksiin.
- Joukkoliikenne, bussifirmat ja taksit ovat vaikeuksissa. Tilausajoja on hyvin vähän ja myös sote-kuljetukset ovat vähentyneet. On todennäköistä, että heikoimpia joukkoliikenteen reittejä ei enää palauteta liikenteeseen.
- Hyvin työllistänyttä henkilöstövuokrausalaa heikentää asiakasyritysten lomautukset.
- Erikoiskauppa on siirtynyt vauhdilla verkkoon. Kivijalkakauppojen sulkemiset jatkuvat syksyllä ja talvella. Vähittäiskauppa on kasvanut, samoin rautakauppa ja piharakentamisen palvelut. Autokaupan vuosi on synkkä, vaikka kesällä kysyntä hetkellisesti vilkastuikin.
- Elintarvikealan yritykset pärjäävät hyvin: kotimaisten tuotteiden kysyntä on kasvussa.
- Teollisuuden huolena on Suomen kilpailukyky ja se, kuinka yritykset pärjäävät kovenevassa kilpailussa. KIBS-yritysten yksiköt Jyväskylässä ovat hyvässä tilanteessa: hajautetut toimipaikat vähentävät isojen yritysten riskejä.
- Työhyvinvoinnin merkitys vahvistuu kaikilla toimialoilla – erityisesti kansainvälisillä markkinoilla toimivissa osaamisintensiivisissä yrityksissä.
- Kriisi kiihdyttää ikääntyneiden yrittäjien luopumista yrittäjyydestä. Usein kyseessä ovat paikallisesti tärkeät palvelut tai tuotteet työpaikkoineen. Jos yritystoiminta päättyy, negatiivinen vaikutus paikalliseen elinvoimaan on merkittävä niin työpaikkojen kuin palvelujen ja lähituotteiden menetyksenä.
- Moni yritys sai keväällä 6 kk lykkäystä lainojen lyhennyksiin. Pankit ja Finnvera arvioivat, että osa yrityksistä ei selviä jos/kun ne eivät saa lisää maksuaikaa.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Maakunnan muutospaineet

Keski-Suomen skenaariot 2050

- Keski-Suomen skenaariot on tehty vuonna 2018. Ne ovat kuvauksia toimintaympäristön vaihtoehtoisista tulevaisuuksista vuoteen 2050. Koronaviruspandemia muuttaa toimintaympäristöä ennakoitua nopeammin.
- Skenaariotyössä on tunnistettu epävarmuustekijöitä, joita ovat esimerkiksi: yhteiskunnallinen sopiminen, datan avoimuus ja luotettavuus, julkisten palveluiden rahoitus, aluerakenne, saavutettavuus, osaaminen ja työn muutos, biotalouden kehitys, matkailun kehityssuunnat.
- Tulevaisuustyöryhmä tarkasteli Capful Oy:n johdolla skenaarioita uudelleen ja pohti, minkälaisia vaikutuksia koronapandemialla on toimintaympäristöön. Päivitystyö käynnistyi kesäkuussa ja valmistui syyskuussa.
- Päivitystyössä pohdittiin, nopeuttaako kriisi joidenkin kehityskulkujen toteutumista ja vaikuttaako jokin skenaario nyt muita todennäköisemmältä.

Koronakriisin muutospaineet Keski-Suomelle

- Keski-Suomen **vientiteollisuuden kilpailukyvyn** parantaminen: logistiikka, saavutettavuus, osaava työvoima
- **Toimijoiden on verkostoiduttava** rohkeasti ja haettava puuttuva osaaminen alueen kehittämiseksi
- **Maakunnallisen kehitystyön johtaminen** on koronan myötä entistä kriittisempi teema Keski-Suomelle
- **Lähiruoka** nousee esille myös varautumisen näkökulmasta
- **Paikallisen kysynnän elvyttäminen:** matkailu, lähiruoka, julkiset hankinnat
- **Innovaatioiden merkityksen kasvaessa** haasteeksi nousee rahoituksen riittävyys sekä kaupallistamisen ja tuotteistamisen tuki
- Mökkeilyn ja monipaikkaisen työnteon lisääntyessä kysymys **verotuksen uudistamisesta** tukemaan monipaikkaista asumista on tärkeä
- **Päätöksenteossa** pitää varmistaa pitkä tähtäin eli huomioida koronan lisäksi ilmastonmuutos, nyt on mahdollisuus siirtyä kohti oikeasti **kestävää yhteiskuntaa**

KESKI-SUOMEN LIITTO

Mahdollisuudet

- **VÄESTÖKEHITYS**
  - Muuttoliike Jyväskylän ulkopuolisille alueille mikäli hyvät tietotekniikkayhteydet taataan
  - **Positiivisen muuttoliikkeen** kääntäminen pysyväksi. Asuinpaikaksi voi muodostua yhä useammin vapaa-ajan asunto.
  - **Maaseudun olosuhteet** on hyvässä kunnossa asuntojen, liikenneyhteyksien ja luonnon läheisyyden kannalta
  - Pienten kuntien palveluihin panostaminen
- **DIGITALISAATIO**
  - Toimiminen **digitaalisuuden** edelläkävijämaakuntana ja työn tekemisessä tapahtuneen digiloikan hyödyntäminen
  - Digitalisoituva yrittäjyys, liiketoiminta ja koulutus, jatkuvan oppimisen vahvistama **osaamispääoma** ja laadukkaat asuinympäristöt mahdollistavat uudenlaisen liiketoiminnan, yrittäjyyden ja työnteon tavat
- **KOHTI KESTÄVÄÄ YHTEISKUNTAA**
  - **Kestävä biotalous** ja laajemminkin **kiertotalous** on suuri mahdollisuus sen tarjoamien uusien liiketoimintamallien vuoksi monille perinteisillekin toimialoille
- **INNOVAATIOT**
  - **Innovaatioiden** merkitys kasvaa ja hyvä koulutuksen taso luo mahdollisuuksia
  - **Verkostoituminen** ja osaamisten yhdistäminen luo uutta
  - Paikallisten korkeakoulujen ja yritysten osaamisen muuttaminen innovaatioiksi **TKI-infrastruktuuria** kehittämällä
- **HUOLTOVARMUUS**
  - **Ruokaturvallisuuden** merkitys
  - **Huoltovarmuus** energian ja veden suhteen korostuu, mikä luo mahdollisuuksia paikallisen uusiutuvan energian tuotannon ja käytön lisäämiseksi
- **HYVINVOINTI**
  - **Mielen hyvinvointi** syntyy luonnosta ja yhteisöllisyydestä
- **MATKAILU**
  - **Kotimaan matkailun lisääntyminen** on iso mahdollisuus

Riskit

- **SYRJÄYTYMINEN**
  - Syrjäytyneiden **lasten ja nuorten** määrän nousu
  - Syrjäytyminen koulutuksessa, puutteellisten digivalmiuksien ja palveluiden saavutettavuuden vuoksi
  - Liika **eristäytyminen** ja varovaisuus tukahduttaa innovatiivisuuden
- **HEIKKO TALOUSKEHITYS**
  - Kuntien rahoituksen riittämättömyys **tarvittavaan kehitystyöhön**
  - **Osa toimialoista kärsii** ja uudistuminen on välttämätöntä
  - **Työmarkkinoiden** kehitys ja työttömyyden nousu ovat suuri riski maakunnalle
- **TAPAHTUMA- JA KULTTUURIALAN SUPISTUMINEN**
  - Kotimaan matkailu ei korvaa tapahtumien, kokousten, messujen ja yritysasiakkaiden dramaattista vähenemistä
- **MUUTOKSEN HALLINTA JA JOHTAMINEN**
  - Ei katsota tulevaan vaan pyritään takaisin vanhaan tuttuun, joka ei enää ole kannattavaa
    - Tarvitaan **visionääristä johtamista** suurten muutosten edessä
    - Riskinä pikkupolitikointi, mahdollisuutena rohkea visiointi
- **KYBERTURVALLISUUS**
  - Informaatiovaikuttaminen ja kyberuhat
- **ILMASTONMUUTOS**
  - **Luonnonvarojen ylikulutus**, ilmastonmuutos ja biodiversiteettikriisi ovat ongelmia, jotka eivät poistu, vaikka koronakriisi hellittäisi. Kaikki toimenpiteet pitäisi suhteuttaa planeetan reunaehtoihin.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Työttömyys

Keski-Suomessa oli elokuun 2020 lopussa yhteensä 17 035 työtöntä työnhakijaa. Se on 3 171 (+23 %) enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Heinäkuuhun verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä laski 3 162:lla, mitä selittää mm. koulujen alkaminen. Työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työvoimasta on 13,5 %.

Työttömistä työnhakijoista oli elokuussa kokoaikaisesti lomautettuja 1 786, mikä oli 829 vähemmän kuin heinäkuussa. Vuoden 2019 elokuusta kokoaikaisesti lomautettujen määrä kasvoi 1 312 henkilöllä.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain

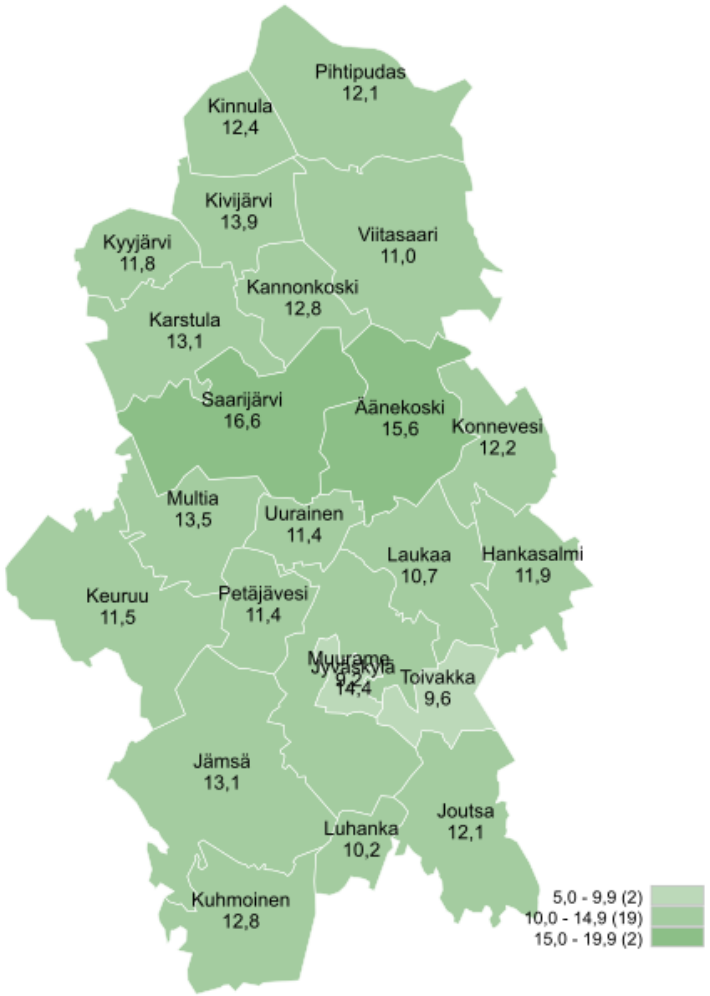

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

TYÖTTÖMAT TYÖNHAKIJAT, KUUKAUSIVERTAILU

Keski-Suomi

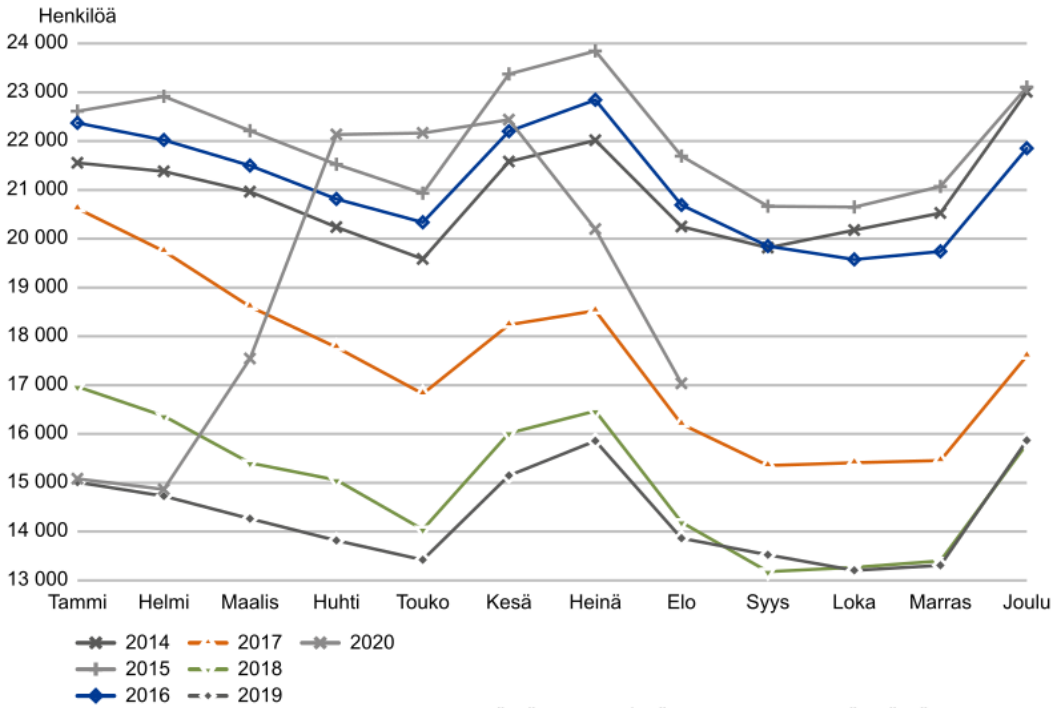

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

KESKI-SUOMEN LIITTO

Työttömyys

Työttömien osuus 2019/08, %

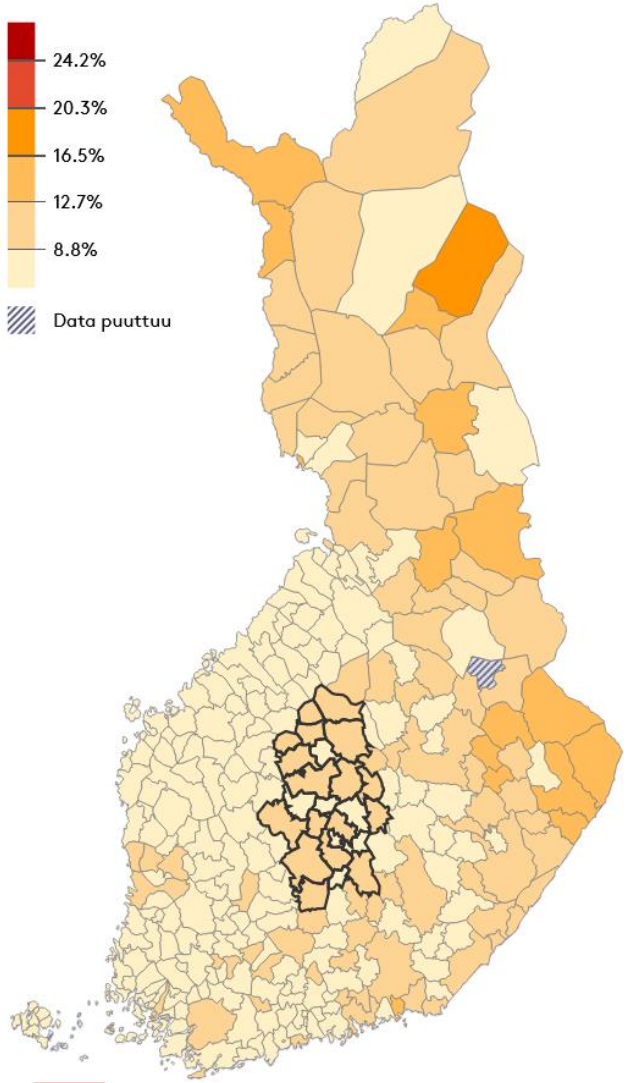

Työttömien osuus 2020/08, %

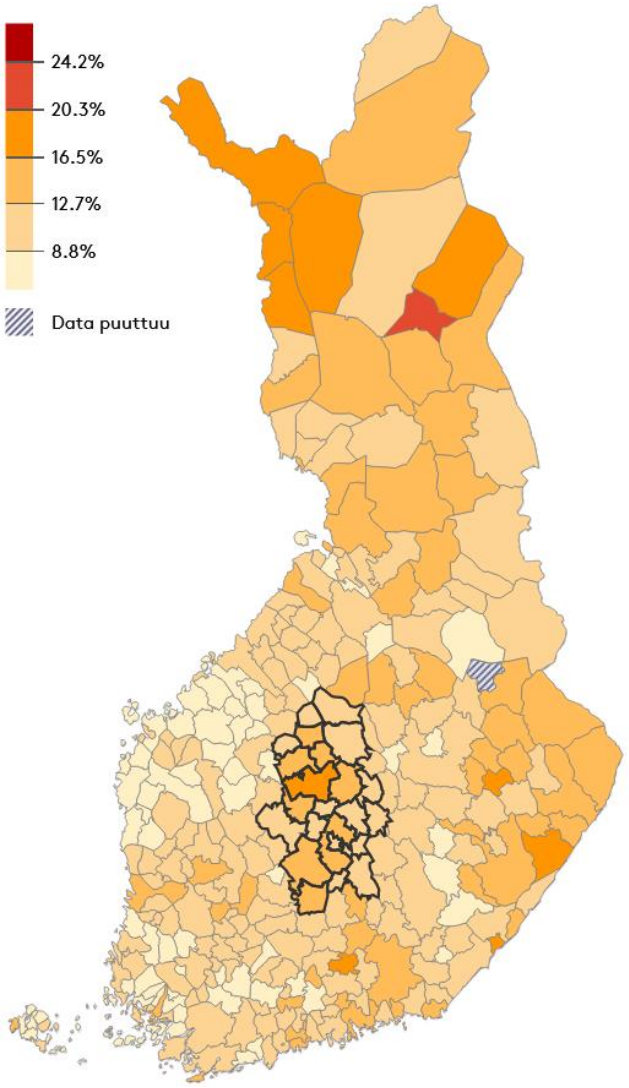

Työttömien määrä 2020/08

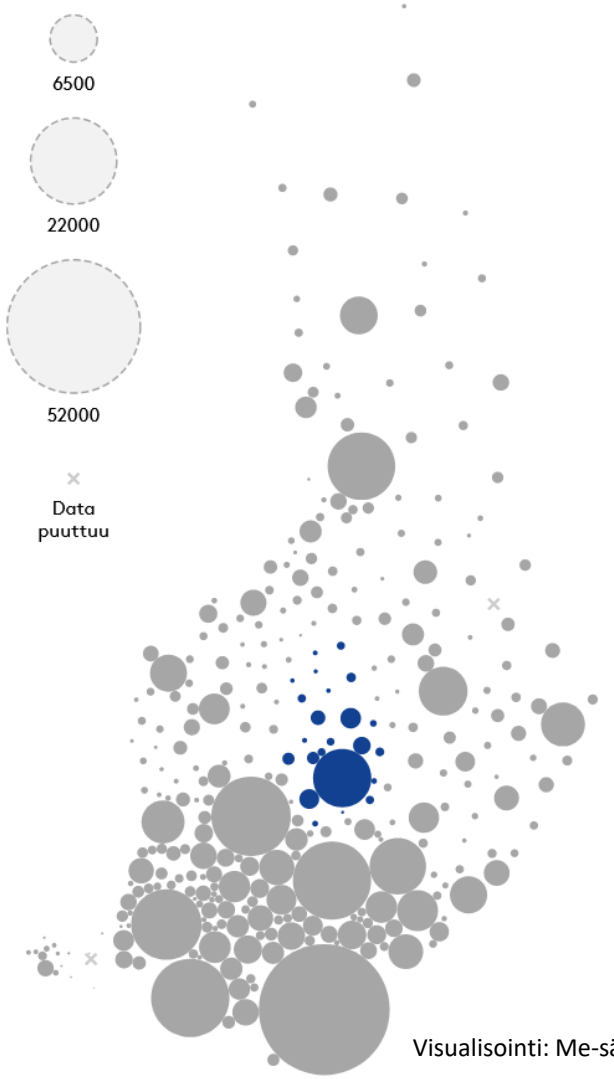

Visualisointi: Me-säätiö

KESKI-SUOMEN LIITTO

Työttömät työnhakijat

Koulutusasteittain tarkasteltuna työttömien määrä nousi edellisvuoden elokuuhun verrattuna kaikissa muissa ryhmissä paitsi alemman perusasteen ja tutkijakoulutusasteen suorittaneilla.

Työttömyys kasvoi edellisvuoden elokuusta kaikissa ammattiryhmissä. Pienintä kasvu oli muut työntekijät -ryhmässä (9 %), ja suurinta johtajat -ammattiryhmässä (44 %). Perinteisenä suhdanneindikaattorina pidetyssä rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät -ammattiryhmässä työttömyys nousi 26 %.

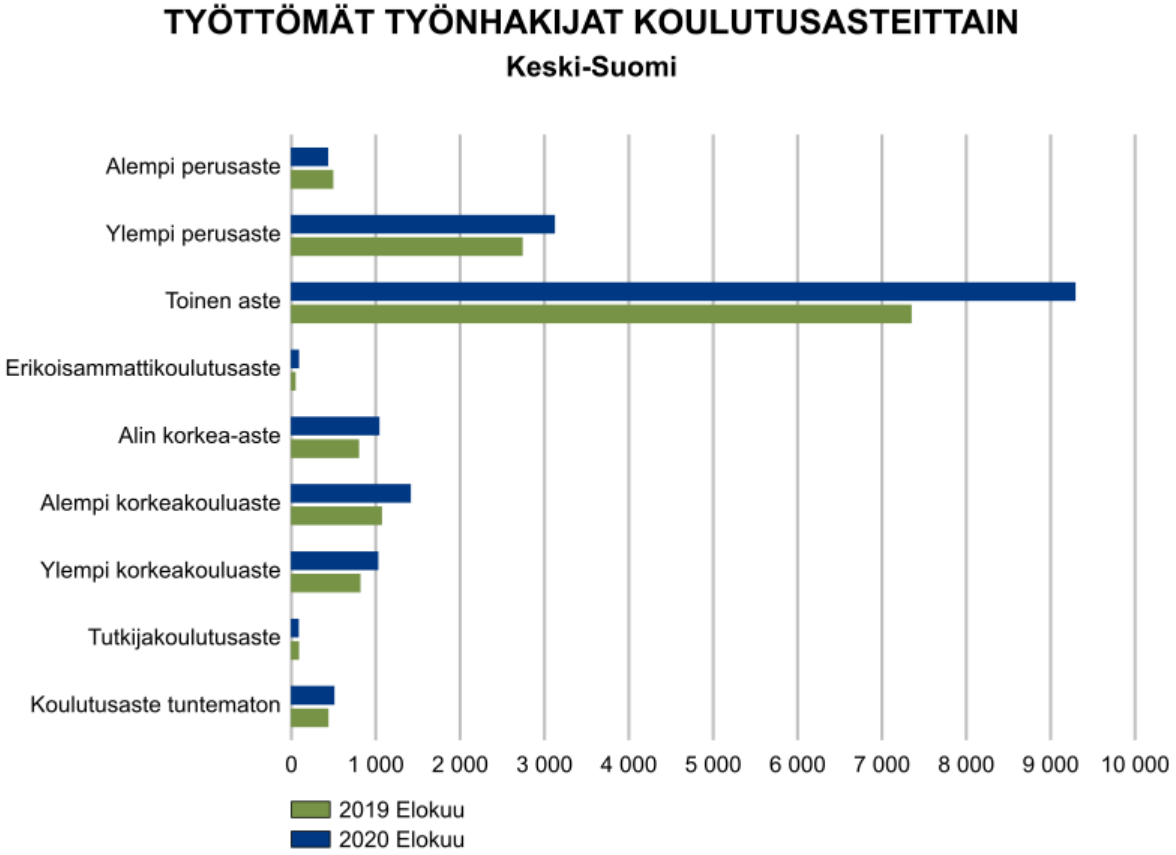

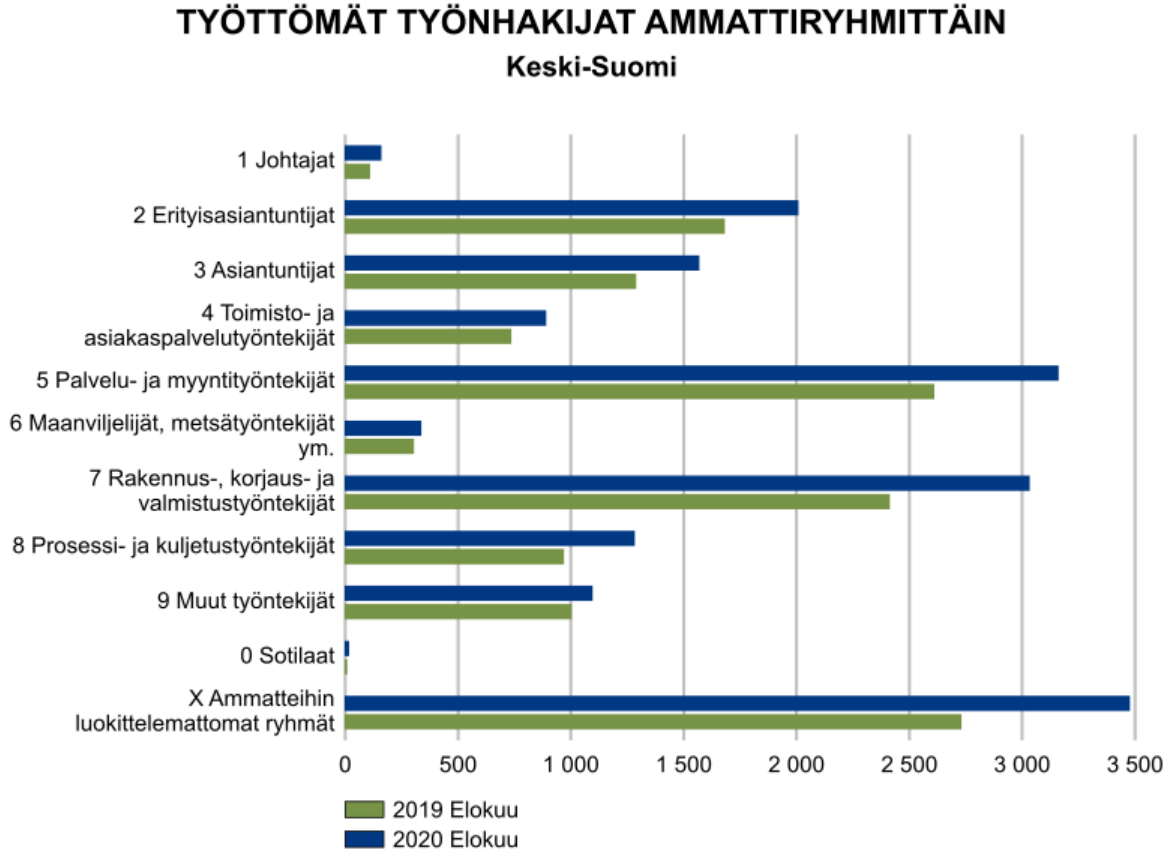

KESKI-SUOMEN LIITTO

Lomautukset

TEM tuottaa seurantatietoa lomautuksien ja yt-menettelyn piirissä olevien määrästä maakunnittain. Se perustuu URA-järjestelmän tietoihin. Luvut eivät sisällä alle 20 hlöä työllistäviä mikro- ja pienyrityksiä.

Lomautetut alueittain (vertailu)

ELY-alue	31.3.2020	30.4.2020	24.8.2020
Yhteensä	65 296	163 724	65 007
Uusimaa	20 521	59 921	28 090
Varsinais-Suomi	5 042	15 789	6 343
Pirkanmaa	5 938	14 751	6 116
Kaakkois-Suomi	3 678	7 454	2 689
Etelä-Savo	1 799	3 218	818
Pohjanmaa	2 014	5 872	2 840
Keski-Suomi	3 451	6 987	1 821
Pohjois-Savo	3 362	6 512	2 314
Pohjois-Karjala	1 804	4 346	1 381
Kainuu	773	1 603	359
Pohjois-Pohjanmaa	4 971	11 124	3 648
Lappi	2 607	5 290	1 439
Satakunta	2 530	5 033	1 771
Häme	4140	9 617	3 595
Etelä-Pohjanmaa	2 246	4 840	1 347
Ahvenanmaa	290	956	432

Lähde: URA-tietojärjestelmä, elokuun tiedot ovat epävirallisia.

Työttömyysaste I ja II kvartaalilla maakunnittain 2020

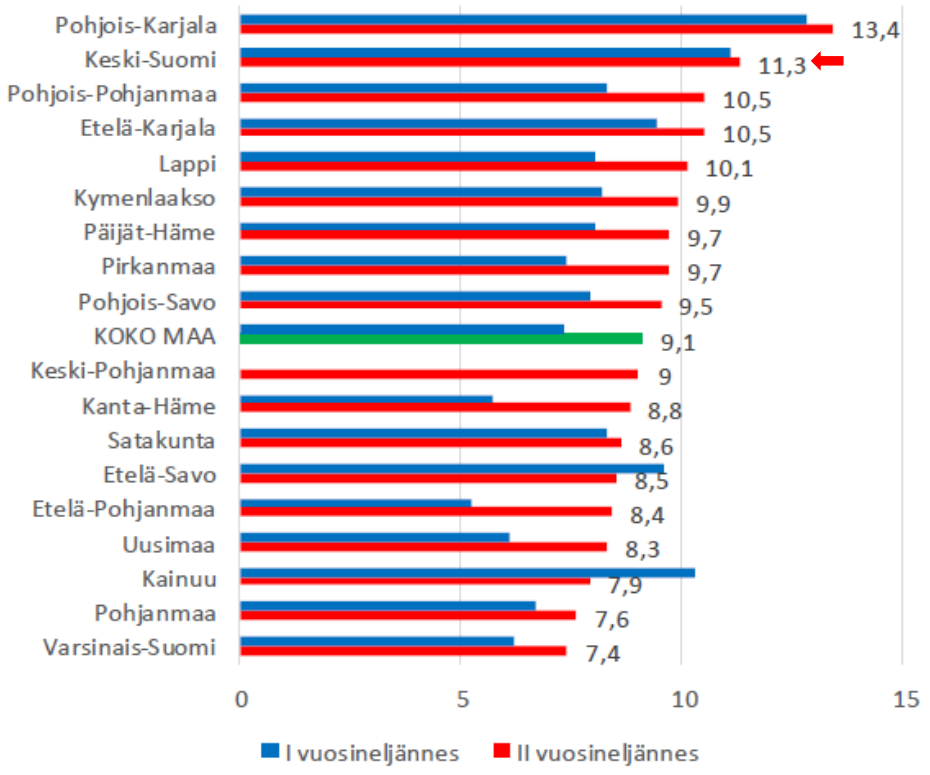

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus

KESKI-SUOMEN LIITTO

Lomauttaneet yritykset

Koko maata tarkasteltaessa lomauttaneiden yritysten osuus on suurin matkailu- ja ravintola-alalla. Seuraavaksi suurimmat osuudet ovat teollisuudessa ja kuljetusalan yrityksissä. Maakunnittain tarkasteltuna suurin lomauttaneiden yritysten osuus on Lapissa ja Uudellamaalla. Keski-Suomessa lomauttaneiden yritysten osuus on hieman alle 8 %. Lomauttaneiden yritysten osuuden kasvu painottui kaikilla toimialoilla ja kaikissa maakunnissa vahvasti maalis-huhtikuuhun.

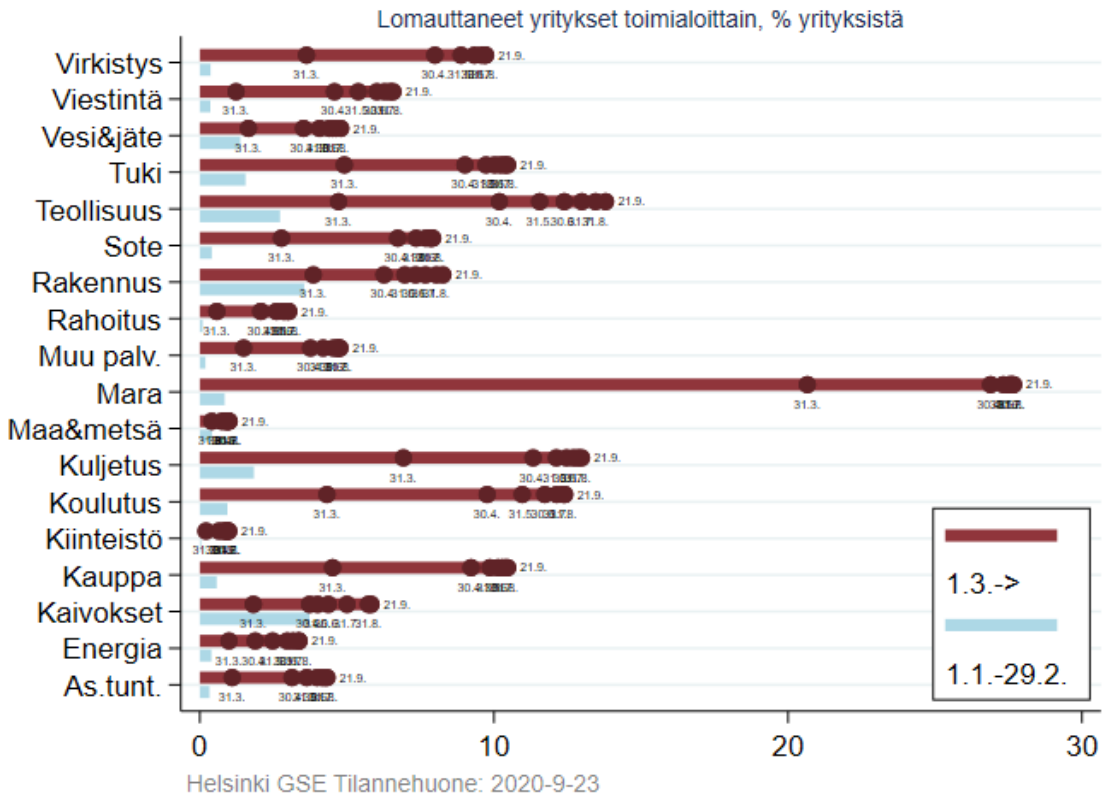

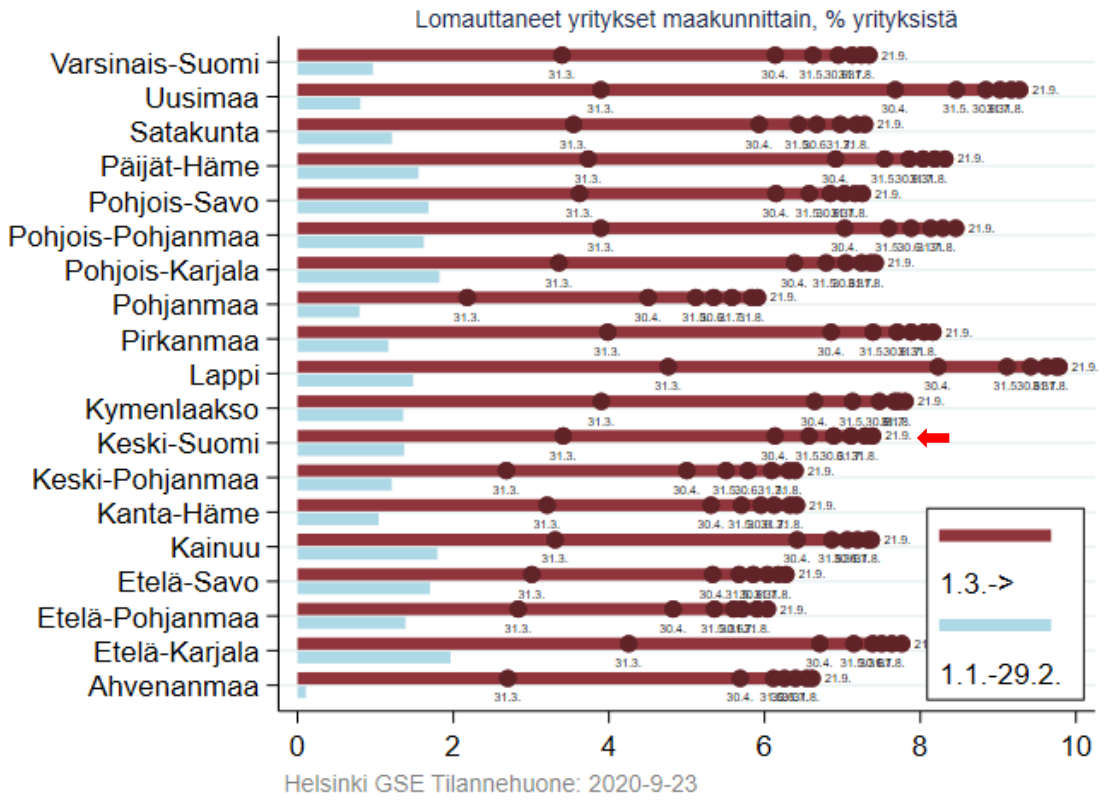

KESKI-SUOMEN LIITTO

Työmarkkinatukea hakeneet yrittäjät

Yritysten ja työnhakijoiden tilanneseuranta | yrittäjien työmarkkinatukilausunnot

Keski-Suomen osuus 4,8 %

ELY-alue	Yksittäisten henkilöiden määrä	25.8.2020 Lausuntojen kokonaismäärä
02 UUD	17 334	28 659
03 VAR	4 663	7 331
04 PIR	4 642	7 041
05 KAA	2 334	3 766
06 ESA	1 111	1 768
07 POH	1 558	2 574
08 KES	2 331	3 813
09 PSA	1 925	3 120
10 PKA	1 129	2 072
11 KAI	478	770
12 PPO	2 688	4 401
13 LAP	1 736	3 290
14 SAT	1 862	3 170
15 HÄM	2 785	4 404
16 EPO	1 461	2 607
20 AHV	292	465
Kaikki yhteensä	48 335	79 262

- Kela voi maksaa yrittäjälle työmarkkinatukea, jos päätoiminen työskentely yrityksessä on päättynyt tai yrittäjätulo on koronaepidemian vuoksi vähemmän kuin 1 089,67 e/kk. Työmarkkinatuen maksaminen edellyttää, että yrittäjä ilmoittautuu työnhakijaksi TE-toimistoon. TE-toimisto antaa Kelalle työvoimapoliittisen lausunnon yrittäjän oikeudesta työmarkkinatukeen.
- Yrittäjien työmarkkinatukea koskeva laki on voimassa 8.4.-31.12.2020 välisenä aikana.
- 25.8 2020 mennessä te-toimistoissa on käsitelty yli 48 000 yrittäjän edellytyksiä työmarkkinatuen saamiseen ja annettu lähes 80 000 lausuntoa.
- Kela on maksanut huhti-heinäkuussa 41 000 yrittäjälle työmarkkinatukea yhteensä 86,8 miljoonaa euroa. Yrittäjän työmarkkinatuki –hakemusten määrät KELAssa ovat nyt vähäisiä (noin 300 hakemusta viikossa).

Lähde: URA-tietojärjestelmä ja Kela

KESKI-SUOMEN LIITTO

Matkailu ja majoitus

Keski-Suomessa majoitusliikkeiden huonekäyttöaste oli elokuussa 38,5 %. Edellisvuonna vastaavaan aikaan käyttöaste oli 48,7 %. Maalis-elokuun aikana yöpymiset vähenivät 42 %:lla edellisvuodesta.

Luvut ovat Tilastokeskuksen majoitustilaston ennakkotietoja ja ne on kerätty majoitusliikkeiltä, joissa on vähintään 20 vuodepaikkaa tai sähköpistokkeella varustettua matkailuvaunupaikkaa.

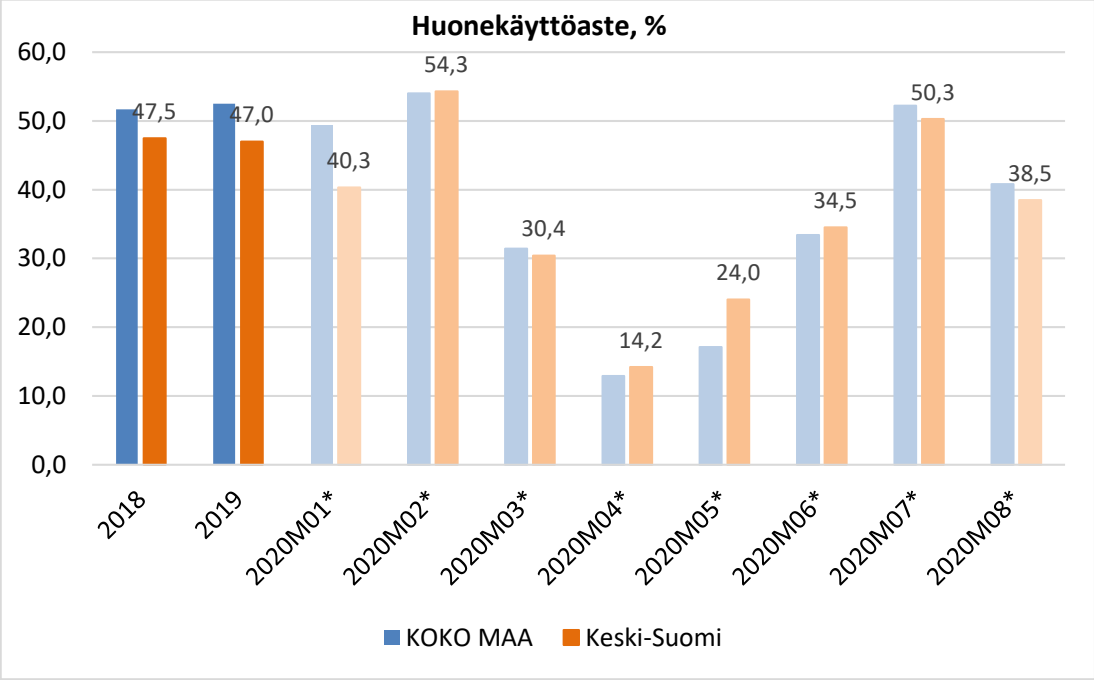

*Tilastokeskuksen ennakkotieto

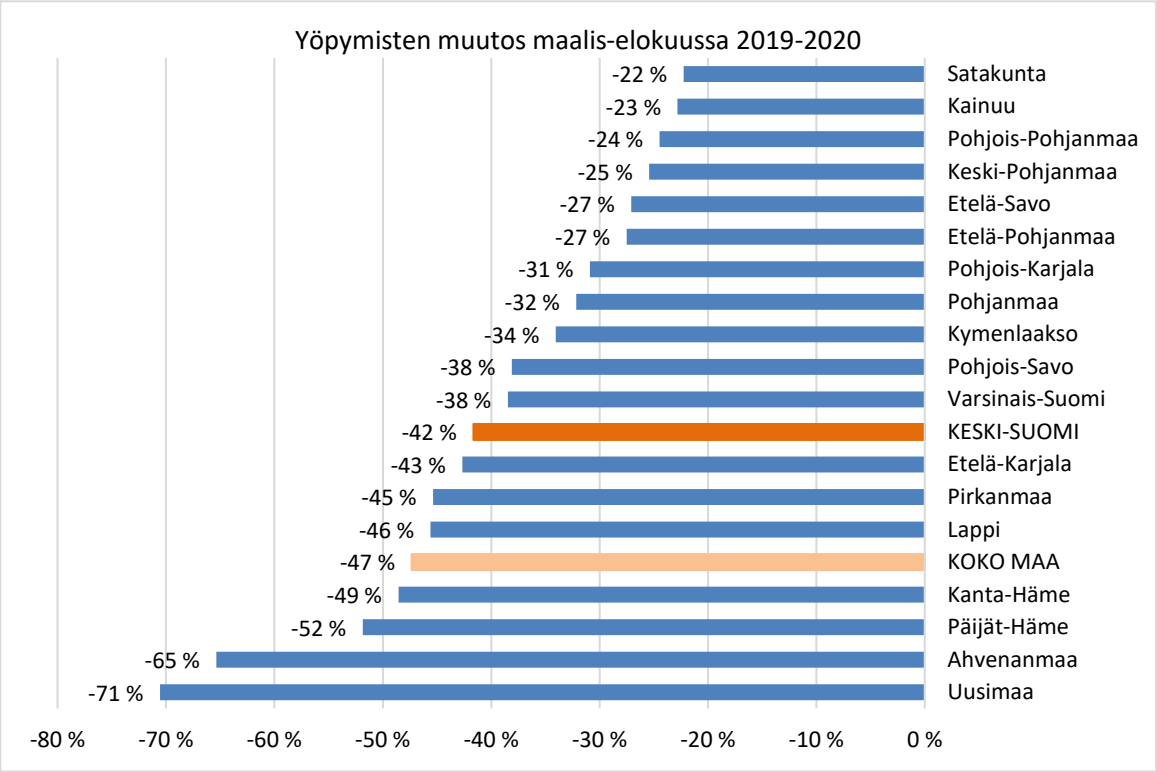

KESKI-SUOMEN LIITTO

Väkiluku

Keski-Suomen väestömäärä on tammi-elokuussa 2020 (-91 asukasta) laskenut edellisvuoden vastaavaa aikaa (-266 asukasta) vähemmän. Elokuussa väestömäärässä oli ajankohdalle tyypillinen reipas nousu.

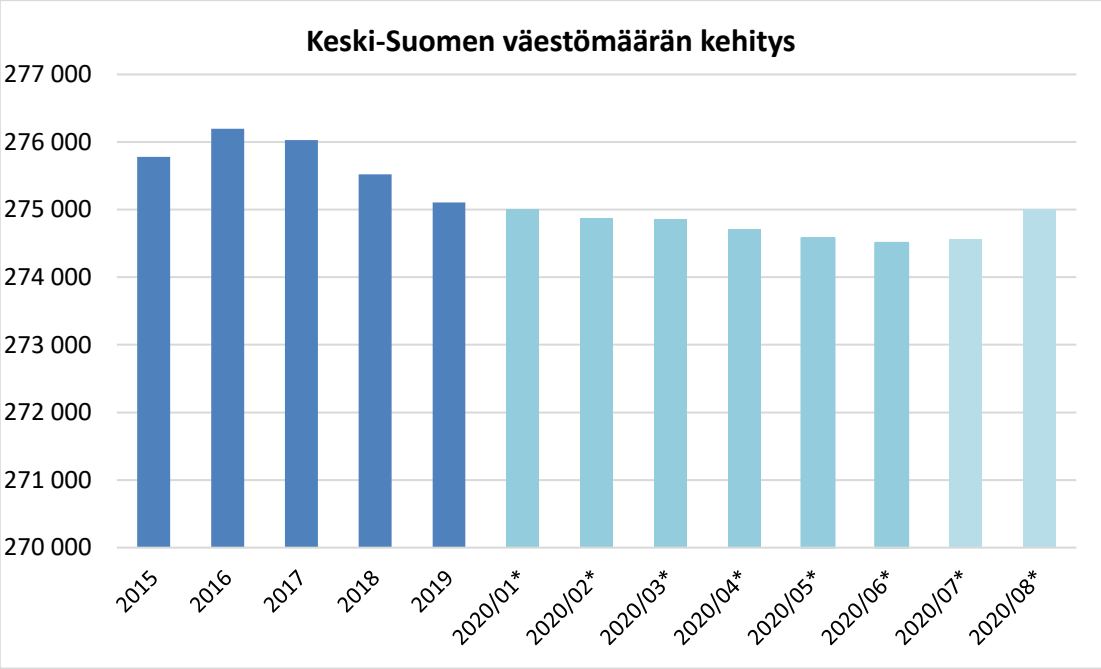

*Tilastokeskuksen ennakkotieto

Väestön kuukausimuutos*	2019	2020
Tammikuu	-116	-100
Helmikuu	-86	-127
Maaliskuu	-107	-17
Huhtikuu	-111	-153
Toukokuu	-279	-125
Kesäkuu	-130	-74
Heinäkuu	86	48
Elokuu	477	457

KESKI-SUOMEN LIITTO

Muuttoliike

	Tulomuutto huhti-elokuu		Lähtömuutto huhti-elokuu		Nettomuutto huhti-elokuu	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
KESKI-SUOMI	7094	7076	7158	6954	-64	122
Hankasalmi	117	95	138	114	-21	-19
Joutsa	83	79	84	97	-1	-18
Jyväskylä	4485	4537	4196	4018	289	519
Jämsä	262	286	425	357	-163	-71
Kannonkoski	46	37	28	32	18	5
Karstula	61	53	83	91	-22	-38
Keuruu	168	212	198	204	-30	8
Kinnula	42	20	44	22	-2	-2
Kivijärvi	26	30	31	21	-5	9
Konnevesi	52	46	57	47	-5	-1
Kuhmoinen	38	46	38	53	0	-7
Kyyjärvi	15	25	26	21	-11	4
Laukaa	415	428	417	484	-2	-56
Luhanka	15	23	11	11	4	12
Multia	36	38	34	33	2	5
Muurame	274	280	306	278	-32	2
Petäjävesi	63	77	81	115	-18	-38
Pihtipudas	100	62	88	96	12	-34
Saarijärvi	180	152	197	196	-17	-44
Toivakka	54	80	38	56	16	24
Uurainen	85	67	125	90	-40	-23
Viitasaari	125	94	126	123	-1	-29
Äänekoski	352	309	387	395	-35	-86

Edellisvuoteen verrattuna muuttovirrat vähenivät hieman huhti-elokuussa 2020.

Keski-Suomi sai huhti-elokuussa maan sisäistä muuttovoittoa (+122). Jyväskylän muuttovoitto kasvoi jopa 230 henkilöllä. Muuttovoitollisia kuntia oli Keski-Suomessa yhteensä yhdeksän.

Jämsän äkillinen rakennemuutos

- UPM-Kymmene Oyj ilmoitti 26.8.2020 Kaipolan tehtaan sulkemissuunnitelmasta
- 400 milj. euron liikevaihdon ja yli 1 200 työpaikan menetys
  - 15 % Jämsän työpaikoista
  - työttömyys kaksinkertaistuu nykyisestä (noin 15%)
- UPM:ltä työttömiksi jäävistä 450 henkilöstä 250 on yli 55-vuotiaita
- Työpaikkojen katoamisen, ostovoiman vähenemisen ja verotulomenetysten vaikutukset kaupungin talouteen 25 – 30 milj. euroa vuodessa
- Huolehdittava UPM:n Jämsänkosken yksikön ja Patrian Hallin yksikön kilpailukyvystä, Himoksen matkailukeskuksesta sekä Pihlajalinnan päivystyksen ja kirurgisten leikkausten jatkumisesta

Jämsän tahtotila

- rakennamme yhteistyössä UPM:n ja valtion kanssa **Kaipolan tehdasalueelle yrityskylän**
- luomme **uutta työtä** toimiviin yrityksiin
- parannamme alueen yritysten **kilpailu- ja investointikykyä**
- **pidämme huolta** työttömyysuhan alaisista ja jämsäläisistä, joita tämä muutos koskettaa

3. Toimenpiteet elinvoiman palauttamiseksi

KESKI-SUOMEN LIITTO

Nopeat toimenpiteet

Tähän mennessä

- Keski-Suomen Yrittäjien johdolla toimiva Koronatuki yrittäjille – verkosto on koordinoinut rahoittajien sekä yksityisten ja julkisten elinkeinotoimijoiden tukea yrittäjille. Verkosto kokoontui keväällä joka perjantai, nyt muutaman viikon välein.
- Kuntajohtajien kevään koronapalavereissa käsiteltiin mm. yksinyrittäjien tuen hakua, päätöksentekoa ja viestintää
- Keski-Suomen turvallisuus- ja valmiustoimikunta arvioi tilannekuvaa keväällä joka viikko, nyt muutaman viikon välein
- Keski-Suomen ELY-keskus ja TE-toimisto ovat varmistaneet rekrytoinneilla ja työjärjestelyillä yrityshankkeiden nopean käsittelemisen ja työvoimapalveluiden saatavuuden
- Keski-Suomen liiton toteutti 500 000 euron rahoituskierroksen koronakriisin ensivaiheeseen. Noin kuukaudessa kohdennettiin TEM:n rahoitusta 270 000 euroa ja Keski-Suomen kehittämisrahaston varoja 230 000 euroa.
- Jämsän kaupunki käynnisti rakennemuutosryhmän työn vuorokausi UPM Oyj ilmoituksen jälkeen

Loka-joulukuu

- Verkostot jatkavat tilanteeseen sovitetulla rytmillä
- Selviytymissuunnitelman työstäminen jatkuu
- Investointi- ja kehittämisohjelmien projektointi ja työnjaosta sopiminen
- Valmistautuminen React-EU -rahoituksen ja toimenpiteiden käynnistämiseen
- Valmistautuminen EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen suunnitteluun ja käyttöönottoon
- Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston alueellisten toimenpiteiden suunnittelu

Isompien uusien toimenpiteiden käynnistäminen ei ole mahdollista ennen kuin Keski-Suomen ELY-keskus ja Keski-Suomen liitto saavat lisää rahoitusvaltuuksia

KESKI-SUOMEN LIITTO

Yritystoiminta ja sen monipuolisuus 1/2

Bio- ja kiertotalouden kehitys- ja investointiohjelma

Tavoitteena jalostusasteen nostaminen ja uuden liiketoiminnan luominen

Painopisteinä

- materiaaliteknologia: muovia korvaavat jalosteet, kemikaalit ja tuotteet
- puuvillaa korvaavat tuotteet
- biokaasu ja sen jakeluverkko
- puurakentaminen ja korkean jalostusasteen puutuotteet
- biologisten materiaalien ja teknisten materiaalien kiertoratkaisut
- turvallinen, kannattava ja eettisesti kestävä ruokatuotanto

Vastuutahoina JAMK, JYU, VTT ja elinkeinopalvelut

Digi- ja kyberohjelma

Tavoitteena digitaalisen kyvykkyyden ja kyberturvallisuuden vahvistaminen pk-yrityksissä

Painopisteinä

- palveluiden, tuotannon ja myynnin digitaaliset ratkaisut
- kyberturvallisuus
- data ja alustatalous
- etä- ja hybrideityö, myös kansainvälisen osaamisen näkökulmasta

Lisäksi vahvistetaan ja jatketaan:

- eSports, eGames, EduTech
- seutuhubit monipaikkaisen työn ja oppimisen paikkoina

Vastuutahoina JAMK ja JYU

KESKI-SUOMEN LIITTO

Yritystoiminta ja sen monipuolisuus 2/2

Liikunnan, terveyden edistämisen ja hyvinvoinnin ekosysteemi

Hippos

Jyväskylän Hippos–hankkeessa tavoitteena on kansainvälisesti ainutlaatuinen keskittymä, joka yhdistää liikunnan, urheilun, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osaamisen ja tutkimuksen sekä alojen teknologisen tuotekehityksen yhdeksi kokonaisuudeksi

- kokonaisinvestointi 160 M€, hankesuunnittelu loppuvaiheessa, tavoitteena rakentamisen käynnistyminen syksyllä 2021
- hankkeella on voimassa oleva rakennuslupa ja lainvoimainen kaava
- hankkeen myötä syntyy useita satoja uusia työpaikkoja liikunnan ja terveyden edistämisen alalle ja TKI-yhteistyötä kansainvälisten yritysten kanssa
- Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan liikuntalaboratoriot, KIHU ja JAMKin hyvinvointiyksikkö
- TKI-infrastruktuurin investointitarve 12 M€ liikunta- ja terveyslaboratorion erityisrakentamiseen ja laitteistoon
- Jyväskylän kaupungin ekosysteemisopimuksen toisena kärkenä, sopimukseen sisältyy kokonaisuuden kehityskustannuksia 2 M€

Sairaala Nova ja Kukkula

Alkuvuodesta 2021 Keski-Suomi saa käyttöön täysin uuden keskussairaalan, Sairaala Novan. Novan rinnalle Kukkulan alueelle rakentuu innovatiivinen ja kyberturvallinen ympäristöterveyden, hyvinvoinnin ja terveysteknologia-alan yritysten keskittymä

- Liike-, tutkimus- ja tuotantotilat tuovat uusia mahdollisuuksia terveys- ja hoiva-alojen sekä vanhusasumisen liiketoimintojen kehittämiseen
- Terveyden talo Casa Salutis muodostaa Kukkulalle monialaisen hyvinvointiyhteistyön ytimen
- Vireillä KEHO Business Boost -suunnitelma elinkeinoelämäyhteistyön vahvistamiseksi

KESKI-SUOMEN LIITTO

Osaamisperusta ja innovaatioympäristö 1/3

Kansainvälisten osaamis- ja innovaatioympäristöjen vahvistaminen

Painopisteenä

- **uudet TKI-yksiköt: liikunnan, terveyden edistämisen ja hyvinvoinnin Hippos sekä valmistavan teollisuuden ADDVA**
- **uuden DI-koulutuksen tiivis kytkeminen alueen yritystoimintaan**
- **TKI-yhteistyön lisääminen yritysten tutkimus- ja kehittämismenojen verokannustinta hyödyntäen**
- **kiihdyttämöpalvelut kansainväliseen kasvuun tähtääville yrityksille**

Vahvaa näyttöä yritysten TKI-yksiköistä

- BD Santasalo Oy teollisuusvaihteet
- Landis+Gyr energianmittausteknologia
- Metsä-Spring Oy tekstiilikuidun ja 3D-kuitutuotteiden koelaitokset
- Moventas Gears Oy tuuliturbiinivaihteet
- Valmet Oyj paperi- ja kartonkikoneet sekä polymeerit ja päällysteet
- Valtra Oyj maatalouskoneiden valmistus
- Spinnova Oy tekstiilikuidun teknologiayhtiö
- VTT Jyväskylän toimipiste vaahtorainaus
- lukuisat pk-yritykset, esimerkkinä Ecolan Oy lannoitteet ja Betolar Oy betoni

Ekosysteemisopimus: Valmistavan teollisuuden TKI-yksikkö ADDVA

- painopisteenä materiaaliteknologia
- teollisuuden uusien suunnittelumenetelmien ja pilotointiympäristöjen hyödyntäminen
- tiedostavien, Industry 5.0 – tuotantojärjestelmien pilotointi
- kansainvälisen liiketoiminnan vaatima verkostomalli
- tutkimusinfrastruktuurin vahvistaminen valmistus- ja mittausteknisillä investoinneilla ja tiloilla, yhteensä 20 M€
- osa Jyväskylän ekosysteemisopimusta

KESKI-SUOMEN LIITTO

Osaamisperusta ja innovaatioympäristö 2/3

Yhteiset kehittämis- ja oppimisympäristöt yritysten kanssa

- **Terveyden talo Casa Salutis**
- **Säynätsalon teknologiapuisto**
- **Saarijärven biotalouskampus**
- **Äänekosken biotalouden yrityskeskittymä**
- **Jämsän Tehdas osaamiskeskus**
- **ICT-koulutushub**

Toimenpiteet

- oppilaitosten, korkeakoulujen ja yritysten yhteisiä tulevaisuuden osaamistarpeisiin keskittyviä koulutus- ja kehittämiskeskuksia
- yhteiset TKI-projektit ja laajat innovaatiokoulutukset aloilla
- yrityksille, oppilaitoksille ja tutkijoille ajanmukaisen oppimis– ja kehittämisympäristöt, laajat osaamisverkostot sekä toimivat puitteet työharjoittelulle, ammatilliselle erikoistumiselle, ja eri toimijoiden väliselle yhteistyölle
- koulutuspolut ICT-lukiosta ja -ammatillisesta koulutuksesta tohtorin tutkintoon asti
- soveltuvat polut suunniteltu yhdessä alueen yritysten kanssa ja brändätty alueen osaamistarpeisiin
- joustavat ja alueen tarpeisiin räätälöidyt ICT-alan koulutuspolut ICT-lukiosta ja -ammatillisesta koulutuksesta tohtorin tutkintoon asti
- soveltuvat polut suunniteltu yhdessä alueen yritysten kanssa ja brändätty alueen osaamistarpeisiin

KESKI-SUOMEN LIITTO

Osaamisperusta ja innovaatioympäristö 3/3

Jatkuva oppiminen ja joustavat opintopolut

Tavoitteena on, että jokaisen keskisuomalainen pääsee kouluttautumaan omassa arjen työssään ja samalla systemaattisesti kehittää omaa työtään ja työyhteisöään

- jatkuva oppiminen ylläpitää sekä alueen että yksilön resilienssiä sopeutua äkillisiin ja hitaammin tapahtuviin toimintaympäristön muutoksiin
- ymmärrys jatkuvasta oppimisesta lisääntyy ja työelämä sekä koulutusmaailma oppivat ymmärtämään toistensa lainalaisuuksia
- koulutusasteiden saumattomia opintopolkuja joustavoitetaan ja nopeutetaan edelleen
- saumattomat koulutuspolut ehkäisevät myös syrjäytymistä

Toimenpiteet

- Rakennetaan yhteinen jatkuvan oppimisen palvelumalli ja matalan kynnyksen tarjotin sisältäen ohjauspalvelut
- Alueen elinkeinoelämän ja yksilöiden jatkuvan oppimisen tukeminen ja kannustaminen matalalla kynnyksellä, tutkinto- ja koulutustasorajat ylittäen osaamistarpeet edellä
- Osaamisen kehittämisen alustojen integraatio, ml. rekrytointipalvelut
- Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mallit yhdessä yritysten kanssa
- Kytkeytyminen valtakunnallisiin palveluihin (Digivisio)
- Kansalaisopisto 5.0 toimintamallin kehittäminen digitalisaatiota ja jatkuvaa oppimisen kautta

KESKI-SUOMEN LIITTO

Osallisuus ja hyvinvointi

Nuoret

Työssäoppimisen Keski-Suomi –mallissa painopisteenä

- työssäoppimispaikoista ja kesätyöpaikoista huolehtiminen
- pitkäjänteisten osaamispolkujen rakentaminen myös niille, joiden lähtökohdat ja osaaminen ei alkuvaiheessa (valmistumisenkaan jälkeen) ole ylivertaista
- uusille/pienille harjoittelupaikoille kannustimien luominen harjoittelijoiden palkkaamiseen
- uusien toimintamallien kehittäminen työpaikkaohjaukseen
- opettajat ohjaamaan työpaikoille
- verkosto/karusellimallit pienille yrityksille
- kansainvälisten osaajien juurruttaminen harjoittelun kautta yrityksiin ja yritysten monikulttuurisuuden vahvistaminen

Järjestöt yhteenkuuluvuuden vahvistajina

Keski-Suomessa toimii 5 300 järjestöä ja niissä yli 100 000 ihmistä. Koronakriisissä järjestöjen toiminnan painopisteenä

- ennaltaehkäisevät palvelut
- lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista huolehtiminen
- digitaitojen käyttöönotto ja vertaistuki
- järjestöjen yhteinen ennakointi ja varautuminen rahoituksen tiukkenemiseen
- kestävän ratkaisun rakentaminen yleishyödyllisten järjestöjen avustusmekanismiksi
- järjestöjen ja yritysten yhteistyö

Tuki konkurssin kohtaaville

Kriisin pitkittyessä on ennakoitavissa monien yritysten toiminnan päättyminen konkurssiin. Konkurssi on osa markkinataloutta ja myös liiketoiminnan uusiutumista:

- konkurssin kokevat yrittäjät tarvitsevat oikea-aikaista neuvontaa ja johdonmukaista vertaistukea
- maakunnallisen ja paikallisen tuen tavoitteena on huolehtia yrittäjän nopeasta siirtymästä uuteen yrittäjyyteen tai työhön

Alueen maine ja yritysilmasto 1/2

Uusi yrittäjyys

Painopisteenä

- yrittäjyyskasvatus, myös perusasteella
- positiivinen ja tietopohjainen yrittäjyysviestintä
- perustamisneuvonnan resursointi koko maakunnassa
- alkavan yrittäjän ensimmäisen vuoden sparraustuki sekä verkostoituminen
- korkeakoulupohjainen yrittäjyys yrittäjyysosaamista ja innovaatiotoimintaa törmäyttämällä
- uudet kiihdyttämöpolut

Vastuutahoina JYU, JAMK, Gradia, EduFutura, Jyväskylän Yritystehdas, Tiimiakatemia, Keski-Suomen Yritysidea, Keski-Suomen Yrittäjät, nuoret ja kasvuyrittäjät Doers, Keski-Suomen kauppakamari sekä korkeakouluopiskelijoiden JES

Omistajanvaihdokset

- omistajanvaihdokset alustoina uudelle kasvuyrittäjyydelle, **re-startupeina**
- pk-yritysten omistajanvaihdosten koordinointi koko maakunnassa
- yhteinen toimintamalli, jossa tarjotaan aloittaville yrittäjille yrityksen jatkamista vaihtoehtona uuden perustamiselle

Julkiset hankinnat ja palvelusetelit

Tavoitteena yritysystävällisten julkisten hankintojen, palveluseteleiden käytön ja monituottajamallin edistämisen edelläkävijämaakunta

- palveluseteli on toimiva keino edistää monituottajuutta julkisissa palveluissa
- julkiset hankinnat ovat paikallisessa päätösvallassa oleva keino kiihdyttää oman alueen yrittäjyyttä markkinaehtoisesti, esimerkkinä kestävä ruokatuotanto
- suuret hankinnat voidaan hankintalain ja sen hengen mukaan jäsentää pienemmiksi kokonaisuuksiksi, jotta pienetkin yritykset voivat osallistua kilpailuun
- kunnat ja julkiset organisaatiot julkaisevat myös pienhankinnat hankintakanavissa

Alueen maine ja yritysilmasto 2/2

Kulttuuri ja vetovoima

- Keskustojen kehittäminen ja kivijalkayritysten tukemisen erityistoimenpiteet
- Taiteiden ja kulttuurin digitaalisten palveluiden kehittäminen
- Jyväskylän kaupunginteatterin peruskorjaus ja sinfonian digitaaliset akustiset ratkaisut, 10 M€
- Useita peruskorjausta tarvitsevia kulttuuri- ja sivistyspalveluiden tiloja eri kunnissa, julkiset investoinnit 20 - 50 M€
- Urheiluseurojen toimintamahdollisuuksien kehittäminen, mm. verkkokaupan ja digitaalisen tarjonnan kehittäminen

Matkailu

- Kotimaan matkailijoille kohdennetut palvelut ja markkinointitoimenpiteet
- Lakeland-yhteistyön ja ulkomaan markkinoinnin johdonmukainen jatkaminen
- Luontokohteiden ja reitistöjen parantaminen huomioiden myös terveysmatkailu ja esteettömyyttä tarvitsevat kohderyhmät
- Keskusvaraamo-toiminnan laajentaminen

Saavutettavuus 1/5

Lentoliikenne

Elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja tulevat investoinnit tarvitsevat vakaan näkymän kansainvälisestä saavutettavuudesta

- Lennot aloitettava pikaisesti, kun matkustusmääräykset höllentyvät. Lentoliikenne on elintärkeää elinkeinoelämän ja vientisektorin näkökulmasta.
- Alkuun yksi vuoro/päivä (ns. yöpyvä kone) eli aikainen aamuyhteys Helsinkiin ja edelleen maailmalle. Myöhäinen paluulento maailmalta tuleville matkustajille.
- Ratkaisuna Traficomin/valtion kautta tehtävä järjestely sekä mahdollinen ostopalvelusopimus. Ratkaisun on oltava riittävän pitkä (2-4 vuotta), jotta näemme, mille tasolle volyymit palautuvat.
- Kuntien ja kaupunkien taloudellinen tilanne on erittäin vaikea eikä niillä ole mahdollisuutta tukea lentoliikennettä
- Markkinaehtoisuus palaa 2-4 vuoden kuluessa – silloin 3 lentoa/päivä
- Jyväskylän lentoliikenteen perustana ovat kansainväliset yhteydet
  - jatkomatkustajien osuus on 85 % ja jatkomatkustajista 80 % jatkaa Finnairilla
- Vuonna 2019 oli noin 67 000 lentomatkustajaa, kolmiolennot ovat vaikuttaneet matkustajamääriin alentavasti
- Lentokentän kiitotien juuri valmistunut remontti, moderni lentoasema ja yhteiskäyttö Ilmavoimien kanssa antavat vahvan perustan kaupalliselle toiminnalle

Saavutettavuus 2/5

Päärata+

Tampere-Jyväskylä –radan parantamisen 1. vaihe

- tavoitteena edistää vientiteollisuuden tavaraliikennettä ja henkilöjunaliikenteen sujuvuutta, parantaa radan välityskykyä sekä edistää radan elinkaaritehokasta kunnossapitoa
- perusteena ratavälin nopeimmin toteutettaville parannustoimenpiteille ovat sekä Jämsän rakennemuutostilanne että Jyväskylän MAL-sopimuksen edistäminen
- kustannusarvio 19,0 – 26,0 m€

Digitaalinen infra

Valokuitu ja 5G

- nopeat ja varmat digitaaliset yhteydet ovat elintärkeitä, jotta monipaikkainen työ ja yritystoiminta ovat mahdollisia mahdollisimman kattavasti keskisuomalaisille
- valtiontukea valokuituverkon tai 5G-yhteyksien rakentamiseksi tarvitaan alueilla, jonne palvelua ei tule markkinaehtoisesti
- Suomi on sitoutunut EU:n tavoitteisiin varmistaa vuonna 2025 kaikille kotitalouksille vähintään 100 Mb/s tasoinen yhteys

Saavutettavuus 3/5

Tiehankkeet

Elinkeinoelämän kuljetuksia sujuvoittava, nopeasti käynnistettävä hanke

Vt 9 Lievestuoreen kohdalla

- TEN-T kattavan verkon ja pääväyläasetuksen palvelutasoluokan I vaatimusten mukainen valtateiden 9 ja 13 liittymän sekä valtatien 9 ja Hohontien liittymien parantaminen eritasoliittymiksi sekä ohituskaistaparin rakentaminen Lievestuoreen kohdalle.
- Lisäksi parannetaan joukko- ja kevyen liikenteen edellytyksiä ja melusuojausta.
- Hanke kehittää tärkeää valtakunnallista ja kansainvälistä poikittaista yhteyttä parantamalla ennakoitavuutta, sujuvuutta ja turvallisuutta. Valtateiden 9 ja 13 liittymä on Keski-Suomen onnettomuusalttiimpia. Lisäksi joukkoliikenteen houkuttelevuus ja turvallisuus paranee. Hankkeen tiesuunnitelma on hyväksyttävissä vuoden 2020 aikana. Hankkeen kustannusarvio on 23 m€.

Saavutettavuus 4/5

Tiehankkeet
Jämsässä

9 - tien liikenneturvallisuus ja läpäisykyky

- 9 - tien keskikaiteistaminen välillä Alhojärvi-Hyrkkölänmäki
- Arontien liittymä
- Patalahden liittymät
- kevyenliikenteen väylä Patalahti - Jämsän pohjoinen liittymä ja aluelämpö 1,1 km

Ilmailuteollisuuden toimintaympäristön liikenneturvallisuus ja läpäisykyky

- St 343 perusparannus ja leventäminen

Himoksen matkailukeskuksen liikenneturvallisuus

- Ruotsulantien ja Säyryläntien pinnoitteiden uusiminen

Saavutettavuus 5/5

Tiehankkeet

1-3 vuoden kuluessa käynnistettävät hankkeet

Vt 4 Jyväskylän kohta (Aholaita- Lohikoski)

- Parannetaan valtatielle 4 liittymistä: Seppälän eritasoliittymän rakentaminen, Aholaidan ja Lohikosken eritasoliittymien täydentäminen uusin rampein, Tourulan nykyisen eritasoliittymän ramppien poistaminen ja valtatien 4 lisäkaistojen rakentaminen
- Tiesuunnitelma hyväksytään vuoden 2020 lopussa (arvio), jonka jälkeen hanke on toteutettavissa
- Kustannusarvio (tiesuunnitelma) on 121 milj. € (MAKU 130, 2010=100).
- Tavoitteena ennakoitavuuden ja sujuvuuden parantaminen, liikenneturvallisuuden edistäminen
- Vaikutukset: Vt 4 sujuvuus ja liikenneturvallisuus paranevat, pullonkaula Tourulan ja Aholaidan välillä poistuu, maankäytön kehittäminen mahdollistuu
- Liittyy Jyväskylän MAL-sopimukseen

Vt 4 Vaajakosken kohdalla

- Vt 4 parannetaan moottoritienä Haapalahden ja Vaajakosken välillä sekä vt 9 Kanavuoren ja Ruokosaaren välillä.
- Hankkeeseen kuuluu kaksi uutta eritasoliittymää, kaksi uutta vesistösiltaa sekä nykyisen Haapalahden eritasoliittymän parantaminen.
- Yleissuunnitelma on hyväksytty vuonna 2018 ja se on lainvoimainen. Tiesuunnitelma valmistuu keväällä 2021 ja hyväksyminen 2022 (arvio), sen jälkeen hanke on toteutettavissa.
- Yleissuunnitelman kustannusarvio on 138,7 milj. € (MAKU 130, 2010=100). Kustannusarvio tarkentuu tiesuunnitelmassa.
- Tärkein tavoite liikenteen sujuvuuden parantaminen ja ruuhkautumisen ehkäisy
- Vaikutukset: Saavutettavuus, elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja liikenteen sujuvuus paranevat, matka-ajat ja häiriöherkkyys pienenevät, maankäytön kehittymismahdollisuudet

KESKI-SUOMEN LIITTO

Jämsä-paketin välittömät toimet elinkeinoelämän elvyttämiseksi

1.9.2020-31.12.2021	1.10.2020 – 31.12.2022	1.1.2021 alkaen	1.1.2021 alkaen
Jämsän kaupungin yritysneuvonnan valmiuksien parantaminen äkillisessä rakennemuutostilanteessa	Jämsä tehdas: yhteisöllinen työn, oppimisen ja verkottumisen keskus ▪ fyysinen työympäristö, joka mahdollistaa työn alueellistamisen keskuskaupunkien ulkopuolelle ▪ edistää yrittäjyyttä, verkostoitumista ja innovaatio-toimintaa	Tarvelähtöiset kehittämishanke-salkut: ▪ bio-, kiertotalous ja puutuoteala ▪ siistaus-osaaminen ▪ logistiikka, väylien rakentaminen ▪ vesien käsittely ▪ elintarvikeala ▪ matkailu ▪ energia-ala ▪ ilmailu ja kyberturvallisuus	Kaipolan tehtaan yritysekosysteemin rakentaminen ▪ n.10 henkilöä ▪ 3 vuotta ▪ henkilöstökulut + flat rate ▪ ostopalvelut Jämsän kaupunki yhteistyössä UPM ja TEM kanssa
250 000 € Keski-Suomen liiton myöntövaltuuteen	**250 000 €** Keski-Suomen liiton myöntövaltuuteen	**4 500 000 €** Keski-Suomen ELY-keskuksen myöntövaltuuteen	**4 500 000 €** Keski-Suomen ELY-keskuksen myöntövaltuuteen **20 000 000 € rahastovaraus** kiinteistöyhtiön pääomittamiseen

4. Rahoitus

TEM:n rahoitus

TEM:n kansalliset varat

Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman määräraha

- Jämsän rakennemuutos, ensivaiheen resurssointi 250 000 €
- Selviytymissuunnitelman toimeenpano 1 000 000 €
- Jyväskylän ekosysteemisopimuksen käynnistäminen 2+2 M€

Yritystuet

- kansallisen yritystuen tarve on sidoksissa siihen, onnistuuko ESR-varojen vaihto EAKR-valtuudeksi

EU

Nykyisen EU-ohjelmakauden rahoitus

- sitomattomista ESR-varoista 14 m€ siirto EAKR-kehykseen
  - 11 M€ Keski-Suomen ELY-keskukselle yrityshankkeisiin
  - 3 M€ Keski-Suomen liitolle innovaatio- ja kehittämishankkeisiin
  - lisäksi Keski-Suomen liitolle EAKR-lisävaltuutta 0,5 M€ vähähiilisen talouden edistämiseen

React-EU

- Keski-Suomen tarve 30-40 M€
- kohdennuksena metsäteollisuuden rakennemuutos ja teollisuuden kilpailukykyä vahvistavat TKI-investoinnit sekä liikunnan ja hyvinvoinnin edistämisen TKI-investoinnit

Huom. Keski-Suomen ELY-keskuksen ja Keski-Suomen liiton varat on (pl. ESR) sidottu eikä uusia päätöksiä voida tehdä ennen uusia valtuuksia

Yritysten rahoitus

Investointi- ja kehittämisrahoitus

Keski-Suomessa yritysten investointi- ja kehittämisrahoitus suunnataan eri toimialojen kasvuhankkeisiin, joissa on

a) työllistämiskärki

b) digitalisaatiokärki

c) hiilineutraaliuskärki tai

d) kansainvälistymiskärki

Kansainvälistymisessä tunnistetaan pk-yritysten erityistarpeet ja kehitetään matalan kynnyksen sparraus- ja verkostoitumistukea sekä kehitetään uusia kiihdyttämöohjelmia. Erinomaisena esimerkkinä on Kasvu Open -sparraus.

Pääomasijoitusrahasto

Selvitetään mahdollisuus koota uusi maakunnallinen pääomasijoitusrahasto. Rahasto sijoittaisi pääasiassa alkuvaiheen kasvuhakuisiin yrityksiin.

Yritystukialuejako

Suomen yritystukialueen jako on muutettava ensimmäisessä mahdollisessa tilanteessa niin, että Jämsä siirtyy ns. valkoiselta alueelta tukialueeseen I tai II

- globaalin talouskriisin vallitessa yritysten investointeihin myönnettävän avustuksen tasolla on suuri merkitys, kun yritykset suunnittelevat investointejaan ja sijoittumistaan
- Jämsä tarvitsee mahdollisuuden käyttää korkeampaa tukitasoa pk-yrityksille sekä mahdollisuuden tukea myös suuria yrityksiä.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Alue- ja rakennepolitiikan ohjelma 2021-2027

Keski-Suomen tavoitteena on siirtyä oikeudenmukaisesti ja sosiaalisesti tasapainoisesti kohti hiilineutraalia maakuntaa.
Syyskuussa aloittaneen JTF-ohjausryhmän tehtävänä on:

- muodostaa yhteisymmärrys turpeen tuotannon ja käytön merkityksestä (työllisyys ja talous, ilmastovaikutus, vesistövaikutukset, osuus energian tuotannossa) Keski-Suomessa
- muodostaa yhteisymmärrys JTF-mekanismin mahdollisuuksista
- laatia suunnitelma:
  - turvetuotannon ja turpeen käytön vähentämiseksi
  - vähenemisestä johtuvien sosio-ekonomisten vaikutusten minimoimiseksi
  - turpeen korvaamiseksi energiantuotannossa
  - turpeen muiden, korkeamman jalostusarvon tuottavien käyttömuotojen turvaamiseksi
- laatia ehdotus yhteistyörakenteista rahaston käynnistämisen ja toimeenpanon tueksi maakunnassa.

Saarijärvi-Viitasaaren seutukunnan erityisasema EU:n harvan asutuksen alueena

- Suomen 1,5 miljardin euron rahoitussaannosta 27 % kohdentuu pohjoisen harvaan asuttujen alueiden erityistukeen (NSPA)
- Vastaava tukitaso kuuluu Itä- ja Pohjois-Suomen rinnalla Suomen EU:n liittymissopimuksen mukaisesti Saarijärven - Viitasaaren seudulle
- Seudun erityisasema on vahvistettava rahoituksen kansallisessa kohdentamisessa
- Suomen EU-liittymissopimus on sitova asiakirja ja Saarijärven - Viitasaaren seutukunnan erityisaseman peruste

Kuntien erittäin tiukka taloustilanne riskinä alue- ja rakennepolitiikan ohjelman täysimääräiselle ja tavoitteiden mukaiselle toteuttamiselle

- Kuntien talousvaikeudet heijastuvat suoraan myös järjestöihin ja koulutusorganisaatioihin
- Kuntarahoituksen osuutta ohjelman julkisesta rahoituksesta on pienennettävä vähintään 3 vuodeksi
- Avustuksissa on syytä noudattaa enimmäistukitasoja

Elpymis- ja palautumistukiväline RRF

Länsi-Suomen maakunnan liittojen yhteisenä esityksenä on vientiteollisuuden ja siihen kytkeytyvän palvelurakenteen elvyttäminen:

- teollisuuden kilpailukyvyn turvaaminen ja uudistuminen TKI-toiminnan ja koulutuksen avulla
- digitalisaatio
- vihreä teollisuus
- kiertotalous ja kestävä kasvu

Toisena Länsi-Suomen yhteisenä kokonaisuutena on maan keskeisin raideyhteys Suomen päärata liityntäyhteyksineen:

- yhteys on kapasiteettinsa äärirajoilla
- Päärata+ liityntäyhteyksineen mahdollistaa työssäkäyntialueiden paremman saavutettavuuden ja kestävän tavaraliikenteen kehittämisen
- Päärata+ -suunnitelman isojen raideinvestointien toteutettavissa olevat osat RRF-investoinneiksi
- Keski-Suomessa Tampere – Jyväskylä –välin nopeimmin toteutettavissa olevat parannukset liikkeelle

RRF-suunnitelman toteutuksessa tarvitaan uusia rahoitusinstrumentteja

- Aiemmin lainsäädännössä ollut **työllisyysperusteinen investointituki** tulisi ottaa käyttöön nopealla aikataululla. Tukimuoto mahdollistaisi elinkeinotoimintaa tukevan infrastruktuurin kehittämisen.
- **Etelä- ja Länsi-Suomessa** on voitava tukea **elvyttäviä perusrakenteen investointeja** samoin ehdoin kuin Itä- ja Pohjois-Suomessa

Yhdistymisavustus 4K-kuntaliitokselle ja valtionosuuksien korvaus uudelle kunnalle

- Kyyjärven, Kannonkosken, Karstulan ja Kivijärven kunnat tekevät kuntajakoselvitystä, joka tähtää uuden toimintakykyisen ja elinvoimaisen kunnan perustamiseen vuoden 2022 alussa
- Neljästä kunnasta muodostuva uusi kunta olisi Keski-Suomessa merkittävä muutos kuntarakenteessa.
- Selvitys tarvitsee vakaan näkymän valtion harkinnanvaraisesta ja uuden kunnan elinvoimaa vahvistavasta yhdistymisavustuksesta sekä varmuuden valtionosuuksien vähenemisen korvaamisesta.

5. Työskentely

KESKI-SUOMEN LIITTO

Työskentelyn vaiheet

Tilannekuva → **Vaikutukset ja toimenpiteet** → **Suositukset, esitykset, päätökset**

- maakuntahallituksen asettama selviytymissuunnitelman johtoryhmä aloittaa 19.5.2020
- tilannekuvan perustana kansalliset arviot ja ennusteet sekä maakunnan omat kokemukset
- pidemmän tähtäimen skenaarioiden päivittäminen kesä-elokuussa Capful Oy:n johdolla

- toimenpiteet sekä lyhyelle että pidemmälle tähtäimelle
- työkaluna Howspace-keskustelualusta
  - Kesäkuu: 1. keskustelukierros kriisistä selviämisen ja uusiutumisen kannalta tärkeimmistä teemoista
  - Elokuu: 2. keskustelukierros teemoitettuna: osaaminen, bio- ja kiertotalous, digi ja hyvinvointi
  - fasilitaattorina Matti Hirvanen Humap Oy:stä
- rahoitusinstrumentit
  - Kansallinen rahoitus
  - EU

- pohjatyötä **maakuntastrategiaa ja maakuntaohjelmaa 2025** varten
- suunnitelman 1. vaihe TEM:lle 30.9. mennessä
  - painopisteenä vaikutukset aluetalouteen ja toimintaympäristöön
- suunnitelman 2. vaihe valmis 31.12. mennessä
  - painopisteenä toimintatavat, johtaminen ja kyky mobilisoida resursseja muutokseen
  - toimenpiteiden projektointi ja työnjaosta sopiminen

KESKI-SUOMEN LIITTO

Kumppanit

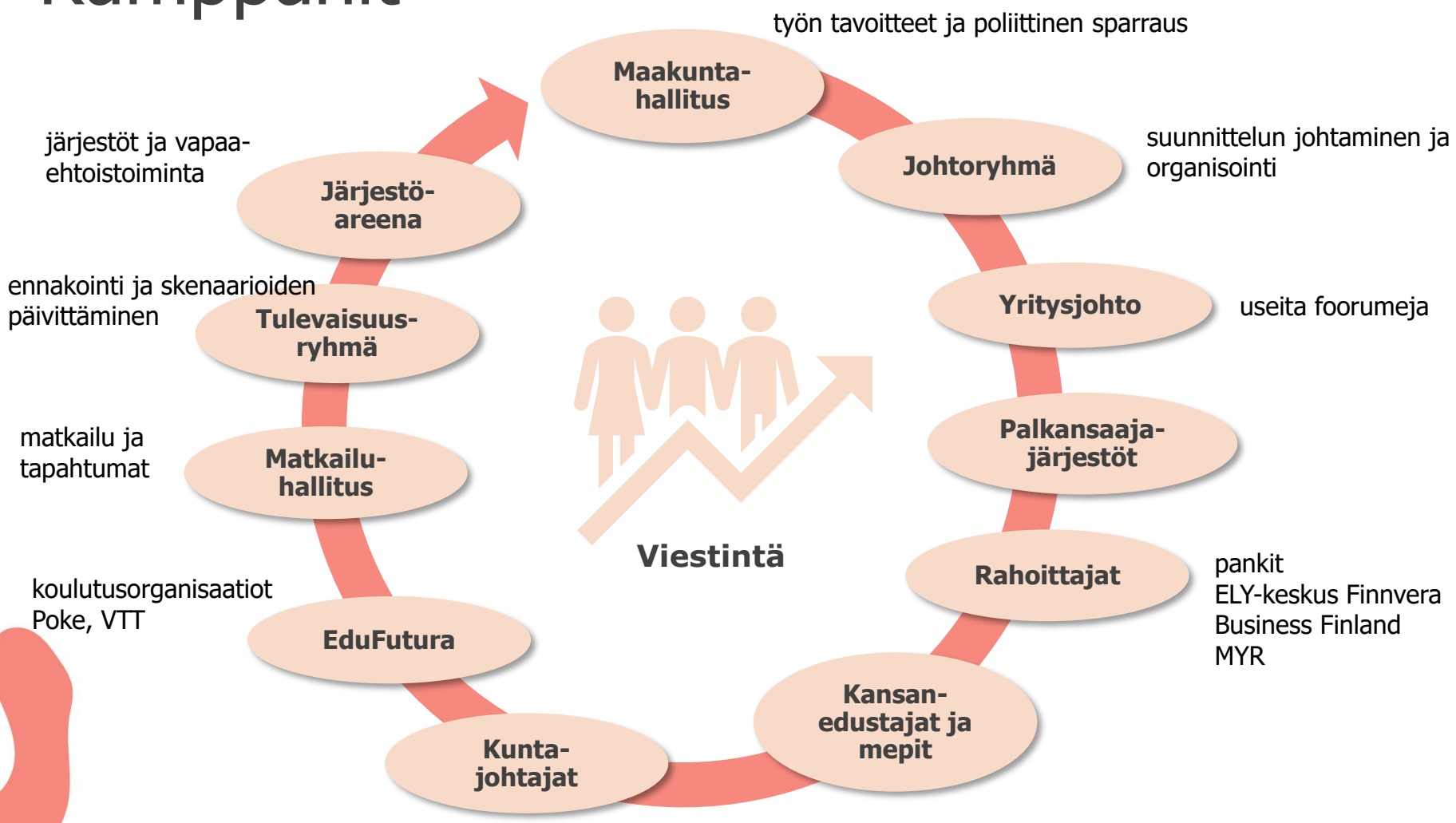

KESKI-SUOMEN LIITTO

Lisätietoja

Kysy ja kommentoi!

vs. maakuntajohtaja Pekka Hokkanen
Keski-Suomen liitto
040 595 0016
pekka.hokkanen(at)keskisuomi.fi

toimitusjohtaja Sanna-Mari Jyräkoski
Keski-Suomen Yrittäjät
050 563 7780
sanna-mari.jyrakoski(at)yrittajat.fi

vs. aluekehitysjohtaja Pirjo Peräaho
Keski-Suomen liitto
040 591 0760
pirjo.peraaho(at)keskisuomi.fi

Selviytymissuunnitelman johtoryhmä

Organisaatio	Jäsen	Varajäsen
Keski-Suomen kauppakamari	**Ari Hiltunen** toimitusjohtaja	**Antti Määttä** hallituksen puheenjohtaja
Keski-Suomen Yrittäjät	**Sanna-Mari Jyräkoski** toimitusjohtaja	**Tapu Holttinen** hallituksen puheenjohtaja
MTK Keski-Suomi	**Elina Nummela** vs. toiminnanjohtaja	**Amanda Vesiaho** järjestöagrologi
Palkansaajajärjestöt	**Ahti Ruoppila** alue- ja järjestöasiantuntija SAK	**Tuula Peltonen** maakuntaverkoston puheenjohtaja Akava
Keski-Suomen ELY-keskus	**Pirkko Melville** vastuualueen johtaja	**Jukka Lehtinen** ylijohtaja
Kunnat	**Matti Mäkinen** Hankasalmen kunnanjohtaja **Timo Koivisto** Jyväskylän kaupunginjohtaja	-
Koulutusorganisaatiot	**Hannu Ikonen** kehittämispäällikkö Jyväskylän ammattikorkeakoulu	**Anu Tokila** kehittämisjohtaja Gradia
Keski-Suomen liitto	**Pekka Hokkanen** vs. maakuntajohtaja	**Pirjo Peräaho** vs. aluekehitysjohtaja